

Motion till riksdagen

1989/90:Jo405

av Lars Ernestam m.fl. (fp)

Fiske

Fiskebestånden i Sveriges hav, sjöar och vattendrag är en rik naturresurs, som vi likt goda förvaltare måste bruka utan att föröda eller utarma. Fisket ger värdefull tillgång till färsk fisk för de svenska konsumenterna och är en viktig näring för många människor i kustområden.

Fisket utgör både en grundläggande och kompletterande försörjningsmöjlighet och ger därmed sysselsättning i annars ofta sysselsättningsvaga områden. Våra möjligheter att bibehålla och utveckla svenskt fiske har betydelse både för ett antal kustkommuner och för människor engagerade i fångstverksamhet och inom förädlingsindustrin.

En duktig yrkeskår med stort engagemang och en befolkad kust och skärgård som kan ge lokal utkomst är dessutom av stor betydelse för bevakning av territorialhavet, sjöräddningen och miljöövervakningen.

Miljöhot mot fisket

Fisket hotas emellertid i grunden genom förorening och förödelse av våra kusthav och andra vatten. Miljögifter och övergödning drabbar djurlivet genom förgiftning, algblooming, syrebrist och bottendöd. Föroreningar med allvarliga biologiska skadeverkningar släpps ut i stor skala från t.ex. skogsindustrin. Utsläppen av en stor mängd svårnedbrytbara substanser från massaindustrin längs Östersjöns, Bottenhavets och Bottenvikens kuster är mycket oroande. Utsläppen från andra kuststater, t.ex. Polen när det gäller Östersjön, eller utsläpp från norska industrier som drabbar vattnen utanför den bohuslänska kusten, får ödesdigra konsekvenser och känner inte territorialvattengränser.

Spridningen av en rad giftiga ämnen såsom t.ex. dioxin, kvicksilver och PCB är ytterst allvarliga miljöproblem, som förhindrar fiskkonsumtion och i vissa fall direkt drabbar våra bestånd av fisk, skaldjur och övrigt djurliv svårt. Folkpartiets förslag beträffande dessa frågor redovisas i särskilda kommittémotioner.

Gödningen av våra havsområden blir ett allt allvarigare problem. I Östersjön är allt vatten under 100–150 meter syrefritt och praktiskt taget dött. Algblooming och bottendöd är välkända fenomen också i Västerhavet. Kontinuerliga larmrapporter om förändringar kommer till vår kännedom. Lokala problem i vikar och bukter sprider sig allt längre. Inte minst för fiskets

fortlevnad som näring är det viktigt att snabba och kraftfulla åtgärder vidtas. Lagstiftningens nuvarande utformning beträffande möjligheterna att förklara vissa områden som särskilt miljöskyddsområde är inte tillräckligt effektiv.

Också andra former av miljöförstörande ingrepp än utsläpp i olika former påverkar fisket. Fiskens lekplatser får inte försvinna genom fördämning, sandsugning eller i en hög av tippade muddermassor. Lagstiftningsskyddet för leklokaler är otillräckligt. Därför anser folkpartiet att fiskenämnderna i de län där sådant arbete planeras alltid bör ges tillfälle att yttra sig innan arbetet påbörjas. Deras synpunkter bör självklart också beaktas.

Vi kan inte ensamma komma tillrätta med de problem som finns i de hav som utnyttjas för fiske. Både Östersjön och Nordsjön påverkas av utsläpp från alla de länder som omger dessa hav. Folkpartiet anser att Sverige måste vara pådrivande för ett ökat internationellt samarbete för att rädda haven. Folkpartiet anger i andra kommittémotioner särskilda åtgärder vad avser havsmiljön, internationellt samarbete och skärpta krav på miljölagarnas utformning och effektivitet.

I detta sammanhang finns vidare anledning att erinra om det beslut riksdagen på förslag av folkpartiet fattade beträffande upprättande av en Nordsjökommission. Någon redovisning av åtgärder vidtagna med anledning av beslutet har regeringen ännu efter 2 år inte avgivit.

Fiskeriundersökningar

Övervakningen och kartläggningen av våra kushav är otillräcklig och måste förbättras. Det är viktigt att kontinuerlig provtagning kan ske vid tillräckligt stort antal fasta mätstationer. Den marinbiologiska forskningen behöver utökas och bättre samordnas. En bättre samordnad och utökad kartläggning av våra kushav där såväl naturförhållanden som grad av påverkan redovisas bör ske. Dessa förslag utvecklas vidare i vår motion om luft- och vattenvård.

Eftersom Östersjön blivit ett mycket viktigt område för svenskt fiske måste fiskeristyrelsen ges möjlighet att göra bättre beståndsuppskattningar och följa utvecklingen i Östersjön. Styrelsen har föreslagit att en filial till havsfiskelaboratoriet inrättas i Karlskrona och att där stationeras ett mindre undersökningsfartyg. För att kunna påbörja denna etablering krävs ett anslag om 1,4 milj. kr., vilket folkpartiet tillstyrker.

Torskfisket

Torskfisket i Östersjön är omfattande och av stor vikt för det svenska fisket. Samtidigt är Östersjön ett marginalområde för torsk, där den naturliga förnyringen är ojämn. Det konstanta överuttaget av östersjötorske – mot fiskeribiologernas rekommendationer – utgör därför ett hot mot Sveriges och andra länders fiske.

Folkpartiet anser inte att det i första hand är den svenska fiskekvoten skall minskas. Däremot föreslår vi att regeringen verkar för att det totala uttaget anpassas till vad beståndet tål.

Laxfisket

Bestånden av vildlekande lax i Östersjön är allvarligt hotade. Allt färre laxar har möjlighet att reproducera sig i naturen. Den kraftiga nedgången beror på omfattande vattenkraftutbyggnad, som hindrat vandringsmöjligheter och ödelagt leklokaler. Odling och utsättning av lax har trots detta skapat förutsättning för ett omfattande fiske i Östersjön, men samtidigt decimeras också de vilda laxbestånden kraftigt. Den vildlekande laxen utgör en synnerligen viktig biologisk resurs. Den är en naturlig genbank och avelsbas, utan vilken odling av lax skulle bli omöjlig. Vi kan inte på konstlad väg upprätthålla en laxstam i Östersjön.

Tidigare reglering av havsfisket efter lax resulterade inte i förbättringar. Ett nytt principprogram för att skydda östersjölaxen antogs av fiskeristyrelsen under 1989, men det har ännu inte trätt ikraft. Enligt folkpartiets mening behövs åtgärder minst i nivå med programmet för att skydda den naturreproducerande laxen.

Principerna för det fortsatta arbetet bör vara att skydda och återställa leklokaler och se till att tillräckligt många lekmogna laxar når dessa. Ytterligare utbyggnad av vattenkraften kan inte komma i fråga. Folkpartiet föreslår dessutom att fiskeristyrelsen får i uppdrag att utarbeta ett handlingsprogram för restaurering av naturliga havsöring- och laxbestånd i de outbyggda älvarna. Vad här anförts om beståndsvård av havsöring och lax bör ges regeringen till känna.

Sverige svarar för den övervägande delen av laxyngelproduktionen i Östersjö-vattnen, och vi bör efter avskaffandet av den "vita zonen" i Östersjön ha god möjlighet att med framgång driva en konsekvent laxvårdande linje. Stora uttag ur bestånden görs både till havs i laxens uppväxtområden och vid älvmyningarna där lekvandrande fisk koncentreras. Nya tekniker för förbättrat fiske, bl.a. fördröjd utsättning, bör prövas. Folkpartiet föreslår att regeringen ökar ansträngningarna att få till stånd en överenskommelse om totalt uttag (TAC) som begränsar fisket till vad laxstammen naturligt tål och där respektive lands bidrag till laxproduktionen avspeglas i kvoteringen. Vad här anförts om laxfisket bör ges regeringen tillkänna.

Insjöfisket

Det råder stor efterfrågan på svensk insjöfisk. Svensk gös och gädda är så eftertraktad utomlands att det ibland är svårt för svenska konsumenter att få del av fångsterna. Det kan konstateras att prisutvecklingen för svensk insjöfisk varit relativt god och att priserna många gånger överstiger de priser som kan tas ut för havsfångad fisk. Insjöfisket har dessutom stor betydelse för fritidsfisket.

Det torde finnas möjligheter att bygga ut yrkesfisket i flera sjöar. Inte minst i glesbygden är yrkesfisket en visserligen marginell men ändå betydelsefull möjlighet till komplettering av andra förvärvsmöjligheter. I vissa områden torde också möjligheter finnas till ökad heltidssysselsättning.

Sportfisket är en viktig fritidssysselsättning för många människor och har stor social betydelse. Det ger dessutom en del av underlaget till turistnäringen i många kommuner. Ytterligare utveckling av sportfisket kan alltså

både öka rekreativvärde och tillföra glesbygden sysselsättning. Därför anser vi att det behövs ökad kompetens i sportfiskefrågor vid länsstyrelserna och att sportfisket i övrigt bättre måste beaktas på lokal nivå.

Det är enligt vår uppfattning angeläget att insjöfiskets framtid ägnas större intresse från statsmakternas sida. Det gäller såväl laxfisket i älvarna som fisket efter bl.a. gädda, gös, ål och sik i andra vatten. Även beträffande kräftfisket behövs en översyn av möjligheterna att bevara och utveckla bestånd av flodkräfta.

Vattenregleringar, försurning och kvicksilver utgör hot mot insjöfisket. I vissa delar av landet hämmas dessutom fisket av höga halter radioaktivt cesium i fisken. Folkpartiet framför i andra motioner krav på åtgärder, bl.a. i form av kalkningsbidrag för att komma tillrätta med en del av problemen. I denna motion vill vi föreslå att större vikt skall läggas vid den fiskevårdskraftproducenter åläggs i vattendomar. Fiskeristyrelsen bör vid samråden med producenterna skärpa kraven på biologiskt riktigt fiskodling och -utsättning.

Folkpartiet erfar att fiskeristyrelsen förbereder ett handlingsprogram för insjöfiskets utveckling. Vi anser att detta arbete bör prioriteras och att våra åsikter om insjöfisket därvid måste beaktas. Denna uppfattning bör ges regeringen till känna.

Gullspångslaxen i Vänern är en mycket värdefull tillgång som måste bevaras. På initiativ av länsstyrelserna i Älvsborgs, Skaraborgs och Värmlands län bedrivs ett ambitiöst arbete för att utveckla fisket efter lax och öring i Vänern. Under 1989 bildades stiftelsen Laxfond Vänern för att fullfölja projektet. Regeringen bör nu föreslå lämpliga åtgärder för att stödja Laxfond Vänern.

Fiskerilån

Fiskerilånen används för att ge möjlighet till förnyelse av fiskeflottan och för att ge en ny generation fiskare möjlighet att starta i yrket. Fiskerinäringen har en låg avkastning, de småföretagande yrkesfiskarna har en tung investeringsvolym. För framtiden erfordras sannolikt en än högre investeringsgrad för bl.a. exportsatsningar, strukturförändringar och rationaliseringar till följd av ett närmare samarbete med de europeiska gemenskaperna. Viktigt är också att arbetsmiljön förbättras. Det kan ske genom dessa lån, då de också kan beviljas för ombyggnad.

Frågan om lånens framtida utformning och storlek får bedömas i anslutning till den aviserade propositionen om fiskprisreglering m.m.

Yrkesutbildning för fiskare

Den mycket viktiga utbildningsform som yrkesutbildning för fiskare innebär har under en följd av år fått skäras ner p.g.a. reallt urholkade anslag. Samtidigt som ökande krav ställs på skeppare och maskinister av myndigheterna framstår behovet av räddningskurser och ekonomikurser för dessa småföretagare som stort. Med sina oregelbundna arbetstider har de inte samma möjligheter att följa den undervisning som anordnas av kommuner och studie-

förbund. Fiskeristyrelsens yrkesutbildning är däremot anpassad till såväl fiskarnas arbetstider som behovet av räddnings- och ekonomikurser. Anslaget bör därför höjas med 300 000 kr. utöver regeringens förslag.

Mot. 1989/90
Jo405

Övrigt

Fiskevården är en viktig del av arbetet med att värna såväl yrkesfisket som fritidsfisket och att rätt förvalta naturens möjligheter. Regeringen avser nästa år avskaffa anslagen till bildande av fiskevårdsområden, trots att åtskilligt ännu återstår att göra. Anslaget för fiskevård bör enligt folkpartiet i stället utökas med 1 milj. kr. jämfört med regeringens förslag, så att arbetet med att bilda fiskevårdsområden intensifieras.

Vi anser att det finns ett väl dokumenterat samband mellan fisketillsyn och efterlevnaden av olika föreskrifter i fiskevårdande syfte. Med anledning av en folkpartimotion har riksdagen tidigare höjt anslaget E 3. Främjande av fiskerinäringen. I motionen påpekades behovet av en väl fungerande fisketillsyn. Vi anser nu att det krävs en betydande ökning av det ekonomiska stödet till fisketillsynen och att ytterligare medel kan tillföras inom ramen för det ovan angivna anslaget.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skydd för fiskens leklokaler,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om torskfisket i Östersjön,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om beståndsvård av havsöring och lax,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om laxfisket,
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett handlingsprogram för insjöfisket,
6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stöd till Laxfond Vänern,
7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om det ekonomiska stödet till fisketillsyn,
8. att riksdagen för budgetåret 1990/91 till fiskeriundersökningar i Östersjön till fiskeristyrelsen anslår 1,4 milj.kr. mer än regeringen föreslagit,
9. att riksdagen för fiskarnas yrkesutbildning till fiskeristyrelsen för budgetåret 1990/91 anslår 300 000 kr. mer än regeringen föreslagit,
10. att riksdagen för budgetåret 1990/91 under anslaget E 10 Bidrag till fiskevård m.m. anslår 1 milj.kr. mer än regeringen föreslagit, dvs. 6 324 000 kr.

Stockholm den 22 januari 1990

Mot. 1989/90

Jo405

Lars Ernestam (fp)

Bengt Rosén (fp)

Håkan Holmberg (fp)

Anders Castberger (fp)

Kerstin Ekman (fp)

Leif Olsson (fp)

Erling Bager (fp)

Sigge Godin (fp)